

Protokoll fört vid pleniföredragning

Finansavdelningen

Allmänna byrån, F1

Närvarande

KS - NF - TA - MN - WV

Frånvarande

CG - MP

Justerat

Omedelbart

Ordförande

Lantråd

Katrin Sjögren

Föredragande

Minister

Mika Nordberg

Protokollförare

Finanschef

Conny Nyholm

.....
Ärende/Dnr/Exp.

.....
Beslut

Nr 9

Extra anslag i syfte att säkerställa landskapets framtida
infrastrukturella funktioner

ÅLR 2018/2902

Beslöts avge bemötande till Ålandsdelegationen enligt **bilaga 1,**
F119P05.

Ålandsdelegationen
Statens Ämbetsverk på Åland
PB 58
AX-22101 MARIEHAMN

Hänvisning
D 10 18 04 3

Kontaktperson
Finanschef Conny Nyholm

Ärende

**BEMÖTANDE AVSEENDE FINANSMINISTERIETS OCH
KOMMUNIKATIONSMINISTERIETS UTLÅTANDEN GÄLLANDE
EXTRA ANSLAG FÖR INVESTERINGAR I INFRASTRUKTUR**

Allmänt

Landskapets totala investeringsanslag i budgeterna har sedan år 1993 i genomsnitt uppgått till ca 18,5 miljoner euro årligen enligt dagens penningvärde, medan motsvarande belopp för den senaste tioårsperioden har uppgått till närmare 23,5 miljoner euro enligt dagens penningvärde. Utgående från en grov översikt över investeringsprojekt och -behov under de närmaste tio åren uppgår volymen enligt dagens penningvärde till ca 43 miljoner euro i genomsnitt per år, sammanlagt kring 430 miljoner euro. Föreliggande investeringsplaner/-behov visar att investeringsvolymen under den kommande tioårsperioden i genomsnitt är i storleksordningen 20 - 25 miljoner euro högre per år än vad som tidigare varit fallet och för enskilda år ca 25 – 30 miljoner högre än en genomsnittsnivå.

Det extra anslag som nu söks avser två huvudsakliga delar, dels byggande av en bro mellan Gripö och Degerö i Föglö kommun, med syfte att åstadkomma en markant förkortning av färjeresan mellan Svinö på fasta Åland och Föglö, dels åtgärder avseende brobeståndet, där 11 stycken broar är av akut behov av förnyelse. Behovet av de omfattande åtgärderna beträffande brobeståndet är i hög grad föranlett av det krav på högre fordonsvikter som fordras för att trafiksystemet i landskapet ska vara jämförbart och kompatibelt med rikets trafiknät. Broarna har underhållits fackmannamässigt men är i slutet av sin tekniska livslängd.

Landskapsregeringen konstaterar att utredningar för utformningen av skärgårdens trafiksystem och därmed underlaget för en anhållan om extra anslag naturligt finansieras via landskapets årliga budget. Även vid tidigare anhållanden om extra anslag har landskapet bekostat de utredningar som behövts för att utröna vilken lösning som är mest ändamålsenlig. Det är ändamålsenligt att fortsätta med processen medan de berörda är insatta i projektet snarare än att börja om på nytt i ett senare skede, varvid tidsåtgången och kostnaderna blir större.

Bro mellan Gripö och Degerö i Föglö kommun

Bron i korttruttsprojektet har en indikativ kostnad på 20 miljoner euro.

Kostnaderna täcker uppförande av en ny bro om ca 540 meter mellan Gripö och Degerö. Den nya vägen från Degerö fram till hamnen på Gripö, samt själva hamnen på Gripö, kommer att finansieras utan extra anslag. Den totala investeringen för projekt Västra Föglö är beräknad till ca 26 miljoner euro. Därtill kommer en ny angoringsplats för färja i Svinö på fasta Åland vilken finansieras utan extra anslag.

Projekteringen av korttrutt finns med i landskapets budget, men inte själva verkställandet av projektet. Landskapsregeringen utförde först en förstudie och kunde då konstatera att det på sikt är samhällsekonomiskt lönsamt att genomföra delar av korttrutten. Initialkostnaderna är dock höga. Särskilt byggandet av bron till Gripö är kostsam, varför landskapsregeringen anhängiggjort det som ett projekt för extra anslag.

Åtgärder avseende brobeståndet

På Åland finns 56 broar i det allmänna trafiknätet. På 18 av dessa broar behöver insatser göras på grund av den höjning av den tillåtna fordonsvikten på allmänna vägnätet som infördes i Finland den 1 oktober 2013. Det är i många fall de äldsta av de åländska broarna som är aktuella att åtgärda eftersom de i många fall är i slutet av sin tekniska livslängd. Det finns således 38 broar i trafiksystemet som inte kräver åtgärder.

De befintliga broarna är ursprungligen byggda enligt den norm som gällde vid byggnadstidpunkten och inga felaktigheter i byggnationen/byggtekniken har konstaterats.

Landskapsregeringen vill, även om förnyandet av Vårdöbron inte omfattas av denna ansökan, ändå förklara varför det projektet skiljde sig från de projekt som nu avses. Förnyandet av Vårdö bron startade som en grundreparation år 2011. Vid det laget fanns ingen kännedom om kommande högre tillåtna laster. Under reparationens gång framkom skador som medförde att en ny bro måste byggas. Byggandet av en ny bro kunde inte vänta eftersom behovet att trygga transportförsörjningen var akut, varför landskapet finansierade investeringen utan extra anslag. Det här ledde till att andra investeringsprojekt fick stå tillbaka. I samband med investeringen beaktades kommande högre tillåtna maxlaster.

Det är inte möjligt att hantera den höjning av tillåtna fordonsvikter och axellaster på allmänna vägar som infördes den 1 oktober 2013 genom förstärkningar eller motsvarande åtgärder för de 18 broar som ingår i broutbytesprojektet. Landskapsregeringen har genom en förstudie baserad på kontrollberäkningar och inspektioner konstaterat att dessa broar måste bytas ut. Av dessa 18 broar ingår nu 11 broar, som är mer brådskande, i den första etappen av broutbytesprogrammet. För övriga 38 broar klaras höjningen av tillåtna fordonsvikter utan att riskera säkerheten för trafikanterna.

En viktbegränsning av dessa broar skulle också ha en konkurrenshämmande effekt med tanke på Ålands geografi. De nya tyngre transporterna måste kunna genomföras både inom landskapet och i form av genomfartstrafik. En viktbegränsning på viktiga broar i skärgården skulle ge en mycket stor påverkan på företagsamheten i skärgården. I dagsläget är flera broar redan viktbegränsade. Ifall åtgärderna inte kan vidtas inom en snar framtid, tvingas landskapsregeringen införa ytterligare begränsningar på ett flertal av broarna. Därför är det viktigt att de mest akuta broarna byts ut i

brådskande ordning.

Under åren 2019 – 2021 upphandlas och påbörjas arbeten med utbyte eller grundreparation av nedanstående 11 stycken broar till en indikativ totalkostnad om ca 25 miljoner euro.

Bro	Åtgärd	Indikativ kostnad
Bro nr 1: Korsbro	Utbyte till rörbro.	Ca 0,4 miljoner euro
Bro nr 5: Bomarsunds bro	Bron måste bytas i sin helhet då den är i slutet av sin livslängd. Bron ligger i känsligt kulturmiljö- och fornlämningslandskap.	Ca 7,2 miljoner euro
Bro nr 10: Brändöströmsbron	Hängbro, byggd 1958, förstärkt 1983, 2006 och 2010. Bron måste bytas i sin helhet då den har bärighetsproblem (vikt) och är i slutet av sin livslängd	Ca 3,6 miljoner euro
Bro nr 12: Karlby bro	Bron måste bytas i sin helhet då den är i slutet av sin livslängd.	Ca 2 miljoner euro
Bro nr 15: Lemströms bro	Bron måste renoveras.	Ca 1,6 miljoner euro
Bro nr 18: Djurholmsunds bro	Bron måste bytas i sin helhet då den är i slutet av sin livslängd.	Ca 1,9 miljoner euro
Bro nr 19: Långholmsströms bro	Bron måste bytas i sin helhet då den är i slutet av sin livslängd.	Ca 1,9 miljoner euro
Bro nr 20: Kastörsbron	Bron måste bytas i sin helhet då den är i slutet av sin livslängd.	Ca 1,9 miljoner euro
Bro nr 34: Askörsbron	Bron måste bytas i sin helhet då den är i slutet av sin livslängd.	Ca 2,2 miljoner euro
Bro nr 29: Postads landsvägsbro	Utbyte till rörbro i samband med att bro nr 1 byts ut	Ca 0,3 miljoner euro
Bro nr 22: Dånösundsbron	(kommunal bro, Geta) Bron måste bytas i sin helhet då den är i slutet av sin livslängd.	Ca 2 miljoner euro

De indikativa kostnaderna, då även bron mellan Gripö och Degerö medräknas, är således totalt 45 000 000 euro. Under projektets gång kan en del broar bli dyrare än beräknat medan andra kan bli billigare, varför det extra anslaget bör kunna användas som en pakettlösning för hela det i ansökan om extra anslag beskrivna projektet.

Extra anslag enligt 48 § självstyrelselagen

På framställning av lagtinget kan extra anslag, med stöd av 48 § självsty-

relselagen för Åland, beviljas för osedvanligt stora engångsutgifter som inte rimligen kan finansieras med landskapets budget. Extra anslag kan beviljas endast för uppgifter som faller inom landskapets behörighet.

Det är upp till Ålandsdelegationen att avgöra om förutsättningarna för extra anslag är uppfyllda. Landskapsregeringen noterar att finansministeriet i sitt utlåtande anger följande: ”Finansministeriet anser detta vara en osedvanligt stor engångsutgift. Hamn-, väg-, och broinvesteringar kan vara föremål för extra anslag.”.

Landskapsregeringen anser att kriterierna för extra anslag är uppfyllda samtidigt som landskapet står inför andra massiva investeringar. Av nedanstående tabell framgår att investeringsnivån redan i förhållande till statens investeringsnivå är mycket betungande för landskapet.

(miljoner euro)				
Statens budget	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019	Genomsnitt
Statens realinvesteringsutgifter	551	544	486	
Statens totalutgifter	55 492	55 814	55 347	
Andel i procent	1,0 %	1,0 %	0,9 %	0,9 %
(miljoner euro)				
Landskapets budget	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019	Genomsnitt
Landskapets realinvesteringsutgifter	21	22	23	
Landskapets totalutgifter	380	365	376	
Andel i procent	5,4 %	6,2 %	6,2 %	5,9 %

Med beaktande av detta är ett extra anslag för de ansökta investeringarna skäligt. Landskapsregeringen bedömer därtill att det inte är hållbart att inte tillåta samma fordonsvikter på åländska vägar som i resten av Finland.

I riksdagen återinfördes de s.k. extraordinarie anslagen då nuvarande självstyrelselag antogs. Det framgår av statsutskottets utlåtande nr 10/1990 att en av avsikterna med 0,48 i avräkningsgrund var att det skulle möjliggöra uppbyggnad av reserveringar för genomförande av större investeringar. Eftersom avräkningsgrunden sattes till 0,45 procent föreslog utskottet att möjligheten att bevilja extraordinarie anslag skulle bibehållas.

Grundlagsutskottet anger i sitt betänkande (GrUB nr 15/1990 rd): ”Extraordinära anslag skall också i framtiden kunna beviljas för sådana uppgifter i landskapet som på grund av de osedvanligt stora utgifter de medför rimligen inte kan anses behöva finansieras genom landskapets budget. Ett extraordinarie anslag inverkar inte på utövningen av lagtingets budgetmakt som följer av 44 §.” I samband med antagandet av självstyrelselagen justerades benämningen extraordinarie anslag till att bli extra anslag.

Det nu aktuella extra anslaget söks i stöd av nuvarande självstyrelselag. I regeringens proposition om ändring av självstyrelselagen (RP 320/2018 rd) föreslås ett nytt finansieringssystem för självstyrelsen med bl.a. en höjd grundfinansiering. I detta system föreslås möjligheten till extra anslag bibehållas utan några materiella förändringar. Av propositionen framgår bl.a. följande: ”På framställning av lagtinget kan enligt 50 § i lagförslaget fortsättningsvis extra anslag beviljas för osedvanligt stora engångsutgifter som inte rimligen kan finansieras med landskapets budget. I september 2018 har lagtinget anhållit om extra anslag för

genomförande av investeringar i infrastrukturella funktioner uppgående till totalt 45 miljoner euro.”. Beloppsmässigt överstiger denna satsning flera andra satsningar för vilket extra anslag beviljats.

Av detaljmotiveringen till 50 § i propositionen framgår följande: ”Bestämmelsen motsvarar nuvarande 48 §. Den ingick redan i 1951 års självstyrelselag, men då var benämningen extraordinarieanslag. Av lagtekniska skäl föreslås det att det av paragrafen framgår att framställning om extra anslag görs hos Ålandsdelegationen. Ålandsdelegationen föreslås ha kvar sin nuvarande uppgift, sådan den föreskrivs i 56 § 3 mom. 3 punkten, att bevilja extra anslag och besluta om de villkor som ska vara förenade med dem.

Möjligheten att bevilja extra anslag för exceptionella utgifter och engångsinvesteringar föreslås således bibehållen och oförändrad i sak. Extra anslag ska också i framtiden kunna beviljas för sådana uppgifter inom ramen för Ålands självstyrelse som på grund av de osedvanligt stora utgifter de medför rimligen inte kan anses behöva finansieras genom Ålands budget. Projekt som bekostas på detta sätt kan vara både flerårigt såväl som ettårigt. Det ska vara fråga om sådana uppgifter som faller inom landskapets lagstiftningsbehörighet.”

Landskapsregeringen betonar mot bakgrund av det ovan angivna att extra anslag även i det föreslagna ekonomiska systemet ska vara en naturlig del i landskapets finansieringssystem.

Övrigt

Landskapsregeringen är införstådd med att det extra anslaget kan lyftas från och med år 2020 trots att kostnader för förverkligandet av investeringarna som hör till det extra anslaget uppstår redan under år 2019.

L a n t r å d

Katrin Sjögren

Minister

Mika Nordberg